

**ХОРХЕ ЛУИС БОРХЕС**  
**НЕУЧТИВИЯТ**  
**ЦЕРЕМОНИАЛМАЙСТОР**  
**КОЦУКЕ НО СУКЕ**

Превод от испански: Светла Христова, 2004

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Безчестникът от тази глава е неучтивият церемониалмайстор Коцуке но Суке — злокобен служител, който станал причина за падението и гибелта на господаря на кулата Ако и не пожелал да отнеме живота си като благородник, когато бил застигнат от подобаващо възмездие. Той е човек, който заслужава благодарността на всички хора, защото е пробудил безценна преданост и се е превърнал в черния, но необходим повод за едно безсмъртно начинание. Около стотина романа, монографии, докторски дисертации и опери увековечават събитието — да не говорим за творческите изблици върху порцелан, жилчест лапис лазули и лак. Дори променливият целулоид е послужил за тази цел, тъй като „Поучителната история на четирийсет и седемте васали“ (такова е заглавието на филма) е най-често повтаряното вдъхновение на японския кинематограф. Детайлната слава, която тези пламенни прояви на внимание потвърждават, е повече от оправдана — всеки веднага би видял, че е напълно справедлива.

Следвам разказа на А.Б. Митфорд, който пропуска постоянните отклонения, породени от местния колорит, и предпочита да се съсредоточи изцяло върху движението на славния епизод. Тази възхитителна липса на „ориенталщина“ ни кара да подозираме, че става дума за дословен превод от японски.

#### РАЗВЪРЗАНАТА ПАНДЕЛКА

В отдавна отлетялата пролет на 1702-ра Такуми но Ками, знаменитият господар на кулата Ако, трябвало да предложи гостоприемството си на един императорски пратеник. Две хиляди и триста години на вежливост (част от които митологични) били усложнили мъчително церемонията по посрещането. Пратеникът представлявал самия император, но чрез алюзия или символ — нюанс, който било също тъй недопустимо да се подчертава прекалено, както и да се смекчава. За да предотврати грешки, които лесно можели да се окажат фатални, един служител от императорския двор в Едо предшествал пратеника в качеството на церемониалмайстор. Далеч от дворцовите удобства, заточен в този див villegiature<sup>[1]</sup> — нещо, което навярно му се е струвало същинско изгнание, Кира Коцуке но Суке давал указанията твърде грубо. На моменти назидателният му тон граничел с безочieto. Ученикът му, господарят на кулата Ако, се

стараел да не обръща внимание на тези оскърбления. Не знаел как да им отвърне подобаващо, а дисциплината му забранявала всякакви прояви на насилие. Една сутрин обаче панделката на обувката на придворния се развързала и той помолил домакина си да му я върже. Благородникът изпълнил желанието му смирено, но с вътрешно негодувание. Неучтивият церемониалмайстор му казал, че действително е непоправим — само един селяк можел да скалъпи такъв нескопосан възел. Тогава господарят на кулата изтеглил меча си и замахнал към него. Другият избягал с чело, едва белязано от тънка нишка кръв... След няколко дена военният съд осъдил нападателя да извърши харакири. В централния двор на кулата Ако издигнали подиум, покрит с червена плъст, където бил отведен осъденият; връчили му златен кинжал, обсипан със скъпоценни камъни, а той признал публично вината си, разголил се до пояс, разпрал корема си с двете ритуални движения на ножа и умрял като самурай. Зрителите, застанали по-надалеч, не видели кръв, защото плъстта била червена. Един внимателен мъж с побелели коси го обезглавил със сабята си — това бил съветникът Кураносуке, неговият секундант.

#### ПРЕСТОРЕНИЯТ НЕЧЕСТИВЕЦ

Замъкът на Такуми но Ками бил конфискуван, васалите му се разпръснали, семейството му било разорено и зачернено, а името му станало ненавистно. Според мълната същата нощ, когато се самоубил, четирийсет и седем от неговите васали се събрали на един планински връх и разработили с най-големи подробности плана, който бил осъществен година по-късно. Сигурно е само, че се наложило да действат с оправдани отлагания и че някое от съвещанията им било свикано не на труднодостъпен планински връх, а в едно горско светилище — посредствен павилион от бяло дърво, без каквато и да е украса освен правоъгълната кутия с огледало на капака. Мъжете жадували за отмъщение — а отмъщението навярно им изглеждало непостижимо.

Кира Коцуке но Суке, ненавистният церемониалмайстор, бил укрепил дома си, а цял рояк от стрелци с лък и майстори на меча охранявал паланкина му. Разполагал и с неподкупни шпиони, които вършели работата си тайно и изрядно. А човекът, когото следели и наблюдавали най-внимателно, бил предполагаемият предводител на

отмъстителите — съветникът Кураносуке. Той обаче случайно разкрил, че го наблюдават, и основал своя план за отмъщение именно върху това знание.

Преместил се в Киото, град, който нямал равен в цялата империя по есенните си багри. Позволил си да се увлече по бардаци, игрални домове и кръчми. Въпреки побелелите си коси общувал с леки жени и поети, че даже и с по-лоши хора. Веднъж го изхвърлили от някаква кръчма и утрото го заварило заспал на прага, с глава, покрита с бълвоч.

Един човек от Сацума го познал и рекъл с тъга и гняв: „Да не би това случайно да е онзи съветник на Асано Такуми но Ками, който му помогна да умре, а сега, наместо да отмъсти за господаря си, се е отдал на сласт и безчестие? О, ти, недостоен за името самурай!“ И той настъпил лицето на спящия и го заплюл.

Когато съгледвачите доложили за тази пасивност на съветника, Коцуке но Суке изпитал голямо облекчение.

Работата не спряла дотук. Кураносуке напъдил жена си и по-малкия си син и си купил наложница от някакъв бардак — нечуван срам, който възрадва сърцето и разхлабил плахата предпазливост на врага. Последният в крайна сметка отпратил половината си телохранители.

В една от лютите зимни нощи на 1703-та четирийсет и седемте васали си определили среща в някаква занемарена градина в околностите на Едо близо до един мост и до работилницата за карти за игра. Носели знамената на своя повелител. Преди да предприемат нападението, предупредили съседите, че не става дума за произвол, а за военни действия, целящи строга справедливост.

#### БЕЛЕГЪТ

Две групи връхлетели замъка на Кира Коцуке но Суке. Съветникът Кураносуке предвождал първата, която атакувала предната порта; втората водел по-големият му син, който тъкмо щял да навършил шестнайсет години, а загинал още същата нощ. Историята е съхранила различните мигове от този тъй ясен кошмар — рискованото махалообразно слизание по въжените стълби, барабанныят грохот, който оповестил атаката, стремителните действия на защитниците, стрелците, разположени по покрива, стрелите, насочени неотклонно към жизненоважните органи, порцеланите, осквернени от кръвта,

горещата смърт, която скоро се превръща в лед, цялото безсрамие и безпорядък на смъртта. Девет от васалите загинали; защитниците на замъка не им отстъпвали по храброст и не искали да се предадат. Малко след полунощ съпротивата била прекратена.

Кира Коцуке но Суке, позорната причина за тези прояви на вяръност, не се виждал никъде. Нападателяте го търсили из всички кътчета на този разтърсен от битката замък; вече почнали да губят надежда, че ще го намерят, когато съветникът забелязал, че завивките на леглото му все още са топли. Подновили търсенето и скоро открили тесен прозорец, скрит зад бронзово огледало. Долу, в един мъничък мрачен вътрешен двор, стоял и гледал към тях мъж, облечен в бяло, с треперещ меч в десницата. Когато се спуснали при него, той се предал без борба. Челото му било прорязано от белег — стара рисунка от стоманеното острие на Такуми но Ками.

Тогава оплисканите с кръв васали паднали в нозете на презрения благородник и му казали, че са служители на господаря на кулата Ако, за чиято съдба и гибел бил виновен той, и го помолили да се самоубие, както подобава на един самурай.

Напразно предлагали това доблестно дело на робския му дух. Той останал недостъпен за честта; призори се наложило да го заколят.

#### СВИДЕТЕЛСТВОТО

Когато жаждата им за мъст вече била удовлетворена (ала без гняв, без вълнение и без жал), васалите се отправили към храма, където се съхранявали останките на повелителя им.

Ето ги — в един котел те носят невероятната глава на Кира Коцуке но Суке и се редуват да я пазят. Прекосяват поля и провинции под откровената светлина на деня. Хората ги благославят и плачат. Принцът на Сендай им предлага гостоприемството си, ала те отвръщат, че техният господар ги чака вече близо две години. Най-сетне пристигат в тъмната гробница и оставят в дар главата на врага.

Върховният съд издава окончателната присъда. Съвсем според очакванията тя им предоставя привилегията да се самоубият. Всички се подчиняват, някои с ревностно спокойствие, и сега почиват до своя повелител. Млади и стари идват да се молят в гробницата на тези тъй верни мъже.

Сред поклонниците, които прииждат към гробницата, има и един изморен, покрит с прах младеж, който навярно е дошъл отдалеч. Той се просва пред паметника на съветника Оиши Кураносуке и изрича на глас: „Видях те легнал край вратата на един бардак в Киото и не разбрах, че замисляш отмъщение за господаря си; помислих, че си неверен войник, и те заплюх в лицето. Дошъл съм да ти предложа удовлетворение“. Изрекъл това и извършил харакири.

Свещенослужителят на храма се трогнал от неговата доблест и го погребал там, където почивали и васалите.

Това е краят на историята на четирийсет и седемте верни мъже — само дето тя всъщност няма край, защото ние, другите, които може би не сме верни, но никога не ще загубим надеждата един ден да бъдем такива, все така ще ги почитаме с нашите думи.

---

[1] Курорт (фр.) — бел.прев. ↑

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.